

Personaltidning för CVA-UHF
Nr 2 1971 • Årgång 22

Till alla anställda vid CVA och UHF

En God jul och ett Gott nytt år

Hjärtligt tack för det gångna årets arbetsinsatser

ETT BREV TILL

BERGTROLLETS LÄSARE

Du, som läser detta, hör ihop med oss, som direkt eller indirekt arbetar med underhåll. Vi är alla beroende av att våra kommunikationer - vår information i alla riktningar - fungerar så tillfredsställande som möjligt. För att få stor effektivitet i samarbetet med varandra, behöver vi ha reda på så mycket som möjligt om våra arbetsförhållanden, vårt företag, vår verksamhet.

Kommunikationsexperterna Redding och Sandborn skriver i en bok: "Det som sägs och görs dagligen på jobbet utgör kärnan till kommunikationerna. Att visa intellektuell hederlighet, att handla i överensstämmelse med vad man säger, att sträva efter samarbete och att diskutera samarbetsfrågor är väsentliga förutsättningar för god kommunikation".

Ett av medlen för kommunikation är BERGTROLLET. Det är Din tidning, Din kanal, där Du kan informera om Din del av jobbet - Du får även veta vad andra gör.

Du är välkommen att hjälpa till med kommunikationen. Eller tycker Du att den fungerar så bra att BERGTROLLET inte behövs längre?

INNEHÅLL:

Ur CVA-chefens dagbok	2
Guld till VD	3
Autotestare gav silver	3
Korrosionsskyddsmedel förde engelsman till Sverige	3
FMV:s vapen	3
Medinflytande — Företagsdemokrati	4
Goda förslag belönade	4
Inga giktbrutna på SMHI	5
I Paris med luftens bröder	6
Hör Du bra?	8
Flygplan med 11 motorer	10
Ny grund för CVAO	11
Pensionärer	12
In memoriam	13
Idrott	14-16

Omslagsbilden:

RM 6 (h)julgädje med (snö?)skovlar.

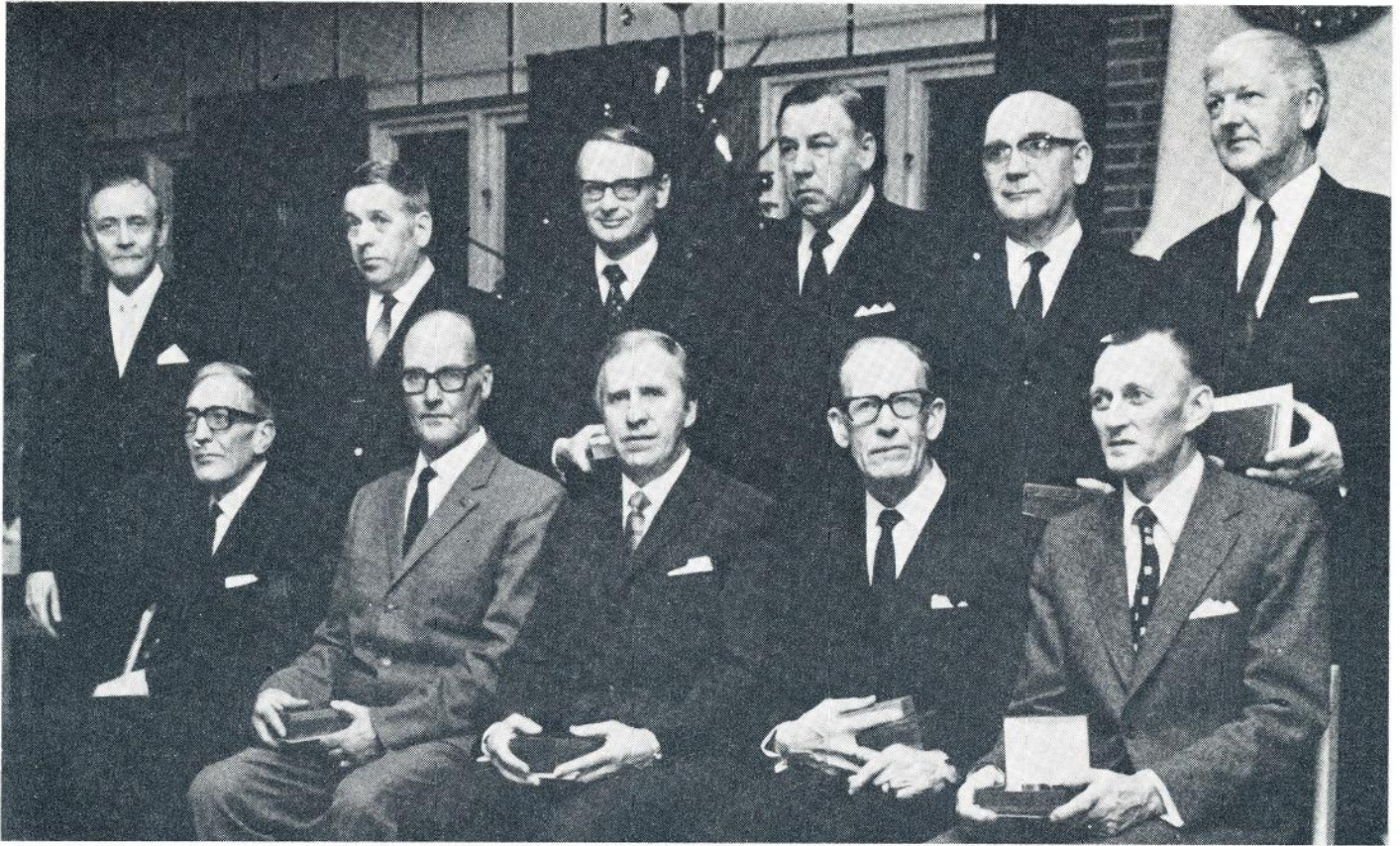
BERGTROLLET

Personaltidning för CVA och FMV-F:UH, För-
radsbyrån, 732 00 Arboga.

Ansvarig utgivare:
Vd **A Högfeldt**

Redaktör:
Ragnar Fr Bengtson
Tel. 494

Redaktionskommitté:
Gunnel Rydeborg, tel. 400, Carl-Rickard Ekblad
tel. 106, Carl-Hugo Dahlström tel. 169, Christer
Nilsson tel. 401.

Belönade för nit och redlighet i rikets tjänst

Från vänster: verkstadsingenjör Stellan Bohlin, byrådirektör Tor Andrén, förste verkmästare Gunnar Hjorth, förrådsarbetare Olle Elgeby, driftingenjör Gunnar Hägg, instrumentmakare Erik Boström, chaufför Karl Johansson, driftassistent Asthon Fröijdh, ingenjör Walter Lundborg, verkmästare Helmer Sand och verkstadsingenjör Gunnar Nilsson. Driftingenjör Gösta Bjurhammar var förhindrad att närvara. Se även omslagets sid 3.

UR CVA-CHEFENS DAGBOK

Hänt se'n sist

Kontroll av bergverkstadens ventilationsanläggning utförd.

Ventilationsanläggningen i Tu IV ombyggd.

Ställverket i bergverkstaden ombyggt.

Kontorsläktaren i Tu III förlängd.

Dricksvatten ordnat i Övre Ektorp.

Ombyggnad för testrigg 37 i fälthangaren klar.

Vid FMV styrelses besök vid sina enheter i Arboga den 2 september visades också CVA. Generaldirektör S. Wählin informeras av ingenjör H. Jersby.

Besök av ...

12 maj

.... avgångsklassen för telemontörer från Centrala Verkstadsskolan, Östersund, för studiebesök.

14 maj

.... representanter från Hewlett-Packard (HP), USA, HPS, Stockholm och FMV-F:UH, för att diskutera testprogram Autotestare ATE.

17 maj

.... lokalpressens redaktörer, för pressmottagning avseende skyddsfrågor.
.... avgångsklassen för telereparatörer och teletekniker från Tullängsskolan i Örebro, för studiebesök.

27 maj

.... överingenjör Rune Klitte, FMV-F:CUHD, för information om motorläge, order- och ekonomiprognos.

17 juni

.... Försvarets Centrala Arbetarskyddsnämnd (FCAN), för studiebesök i samband med FCAN interna sammanträde.

22 juni

.... representanter från Arméns sign-skola, Fst och FMV, för demonstration av mastresning TTRL.

25—28 augusti

.... personal tillhörande ostkustens örlogsbas, för studietjänstgöring vid CVA i syfte att få orientering om verkstads- och förrådstjänsternas organisation och verksamhet.

I anslutning till FFV styrelsesammanträde den 14 oktober visades delar CVA verksamhet. Här en genomgång i markteleverkstaden.

31 augusti

.... luftvärnsinspektören överste C. Herlitz och löjtnant R. Lindelöf, LV samt byrådirektör Å. Ringqvist, FMV-A, med anledning av uppstartning av Rb69-underhåll.

2 september

.... FMV styrelse — i samband med besök vid FMV enheter i Arboga — för presentation av CVA verksamhet.

16 september

.... yrkesvalslärare i Västmanlands län, för studiebesök och information om CVA verksamhet.

14 oktober

.... FFV styrelse för internt sammanträde och i samband därmed presentation av CVA verksamhet.

4—5 november

.... yrkesinspektör Gösta Sandahl, för arbetsplats-tillsyn.

15 november

.... lokalpressens redaktörer, för visning av RM8 instruktionsmotor.

16 november

.... finländska studiebesöksdeltagare.

Guld till VD

General Bo Westin överlämnade "Föreningen för arbetarskydds" förtjänsttecken i guld och diplom till Vd Anders Högfeldt för det uppskattade arbete han nedlagt som ordförande för FCAN. FCAN verkar ju, som bekant, för effektiv arbetarskyddsverksamhet inom försvaret bl.a. genom omfattande utbildningskurser, varvid teknikens avancerade utveckling följes.

FCAN:s nye ordförande Vd G. Cannberg, FMV, ler i kapp med avgående ordföranden med guldmedalj Vd Anders Högfeldt.

Autotestare gav silver

Tala är ordspråkmässigt silver och det gav den skvallrande autotestaren bokstavligen åt verkstadsingenjör Lennart Thornström. Denne mottog vid Krigsvetenskapsakademiens 175-årsjubileum på Armémuseum i Stockholm den 12 november ur kronprinsens hand en silverjetong med Karl XIV Johans bild samt 5.000:—. Det var en belöning ur Lars och Astrid Albergers fond för Thornströms utveckling av automatisk testutrustning — speciellt för fpl 37 "Viggen". Dessa testare har redan börjat levereras och visat sig "ligga väl till" i tekniskt hänseende i internationell jämförelse.

Verkstadsingenjör Lennart Thornström har testat ut Carl Johan.

Korrosionsskyddsmedel förde engelsman till Sverige

Mr Douglas Crossland ännu rätt nykommen. 1948 på Säve-F9.

1946 tillfördes Flygvapnet ett antal fpl J26 "Mustang". De hade Packard-Merlin-motorer; en Rolls-Royce-produkt, tillverkad på licens. Motorn var vattenkyld. För att förhindra avsättningar i kylsystemet hade till kylvätskan tillsatts ett anti-korrosionsmedel. Detta hade tyvärr egenskaper, som isolerade toplocken, så kamaxelskärningar förekom i oroväckande grad.

Detta var orsaken till att Rolls-Royce Ltd i Derby, England, sände sin expert och serviceman Douglas Crossland den 22 november 1946 — således för 25 år sedan — till Sverige för att avhjälpa felet. Han bosatte sig då i Linköping och verkade från CVM, där han stannade till att börja med för Merlin-motorerna i J30, S31 och Tp80 — "Mosquito", "Spitfire" resp. "Lancaster". Sedan följde beställning av jet-motorn "Avon" — RM5 och sedan RM6, vilka till att börja med levererades från England.

När Rolls-Royce representant vid CVA,

Detta är FMV:s VAPEN

Vapnet är fastställt den 5 juni 1971. Stora originalet är i rött, blått och guld.

Stanley Mackie, lämnade Arboga 1965, flyttade Douglas Crossland hit från CVM. CVA övertog ju sedan också motorunderhållet från CVM.

I sin verksamhet som serviceman har han rest mycket inom Sverige och är välkänd i alla motorkretsar — speciellt, där namnet Rolls-Royce nämnes. Han har inte glömt sitt Derby, vilket framgår av täta resor till Storbritannien. Detta är intet hinder för att Douglas med fru trivs väl i Arboga och vi önskar honom god fortsättning.

Medinflytande – företagsdemokrati

CVA företagsnämnd tittar i kameran mellan överläggningarna den 29 september.

På rekommendation av FFV centrala företagsnämnd har CVA företagsnämnd den 29 sept. 1971 beslutat om en försöksverksamhet med ökat medinflytande för de anställda. Verksamheten skall avse långtidsplaneringen (petitaarbetet). Andra enheter inom koncernen ägnar sig åt övriga aktiviteter. Så sysslar t.ex. CVM

med personalfrågor.

CVA skall nu närmast prova det nya arbetsättet, då det gäller att få fram investeringsförslag, avseende budgetåret 1973/74. Förslagen skall vara HK tillhanda 1 jan. 1972.

Personalinflytandet utövas genom samrådsgrupper i linjeorganisationen. Anta-

let sådana grupper är 15 st. och varje grupp består av 2 personalrepresentanter.

Sekt.	FCTF	SF
660	Ulf Backlund	G. L. Johansson
670	Holger Oskarsson	Bertil Lönn
680	Alex Jonsson	Lennart Lundberg
690	Svante Eriksson	Gösta Lundin
710	Oskar Larsson	Folke Eriksson
720	Eric Berg	K.-H. Askrot
480	Bengt Johansson	Anders Larsson
755	Riff Knutsson	Bo Sandberg
757	Göran Henning	Kurt Lundsten
758	Lars Höök	Olle Olsson
759	Rolf Sparw	P. O. Nilsson
950	Lise-Lotte Myrberg	Sten Johansson
980	Bengt Ekstrand	Lennart Andersson
990	Börje Cassel	Larry Stenholm
700	Börje Johansson	Utser av CVAÖ verkstadsklubb

Berörda chefer och samrådsgrupper samlades den 4 nov. och gavs då information om långtidsplaneringens metodik samt om arbetsgången för att få fram det aktuella förslaget om investeringar i byggnads- och produktionsutrustning 1973/74.

Arbetet är således i full gång. Under förutsättning av intresse och engagemang kan goda resultat av samarbetsformen väntas.

Goda förslag belönade

Företagsnämnden vid CVA beslöt vid sammanträde den 21 juni att belöna följande goda förslag till produktionen:

- Tekniker **Holger Hedberg** 7.500:— för modifiering av siktesradarstation PS 03. Först utbetalades 1.000:— och efter centralt beslut den 29.9.71 resterande 6.500:—.
- Arbetsförman **Ejnar Andersson** 3.600:— för resutrustning till Wibemast. Först utbetalades 1.000:— och efter centralt beslut den 29.9.71 resterande 2.600:—.
- Ingenjör **Henric Dackebo** 175:— för modifiering av läderrem AS 216616.
- Telemontör **Åke Hedlund** 400:— för låda med tillsatsenheter till flygradio.
- Svetsare **Sigfrid Jansson** 3.650:— för metod till varmriktning av LT-ledskena i motor RM 5. Först utbetalades 1.000:— och efter centralt beslut resterande 2.650:—.

- Telemontör **Bonje Rosengren** 2.100:— för minskat utbyte av potentiometrar varav 1.000:— utbetalades den 24.6.71.
 - Motormontör **Harry Kjerling** 1.100:— för reparation av sugledning till oljetank på RM 9, varav 1.000:— utbetalades den 24.6.71.
- Vid sammanträde den 29 sept. 1971 beslöt företagsnämnden belöna:
- Ingenjör **Arvid Larsson** och telemontör

Hans Sköld med 350:— vardera för testdon för snabbkontroll av miniatyrreläer.

- Motortvättare **Ingemar Eriksson** med 120:— för demonteringsverktyg till bränsleledning Ebk 67.
- Montör **Gunder Persson** och telemontör **Örjan Österberg** med 145:— vardera för avdragare för huvudfläkt till Bragg.

FRÅN AIRSHOWEN

Piloten i fpl. Galaxy hör under flygning bakifrån ett störande ljud och ber andrepiloten ta reda på vad det är. Denne sätter sig i sin Porsche och kör bakåt. Kommer tillbaka efter en halv timme och säger:

— Det är Du Din drulle, som glömt stänga bakporten. Nu har en Boeing 707 kört in och snurrar runt omkring lampan.

Holger Hedberg mottar sin stora förslagsbelöning av Vd medan Sigfrid Jansson väntar på sin del.

Var ligger ARBOGA:s väderområde?

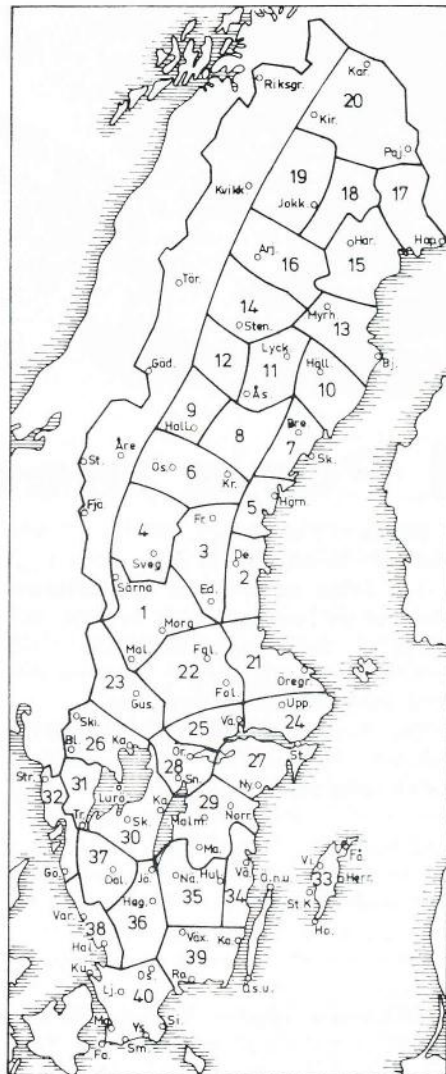
SVERIGES METEOROLOGISKA OCH HYDROLOGISKA INSTITUT

PROGNOSOMRÅDEN

SMHI 3139 VB.V.1968. 1-400

Med hjälp av den här kartan över prognosområden blir det lättare att följa med på meteorologernas dagliga vandring runt våra kuster och inne på fastlandet.

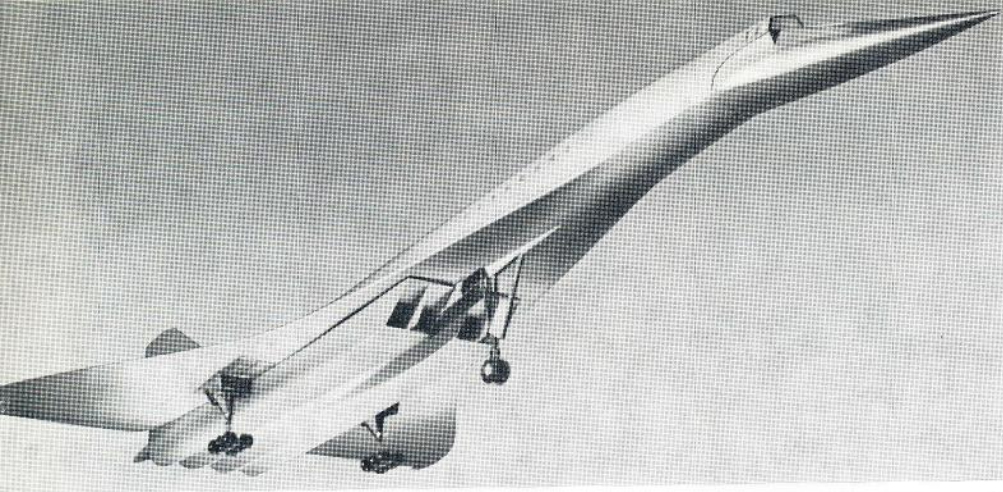
Prognosdistrikt (brandrisk), utarbetat av Statens brandinspektion i samarbete med Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

"Alla klagar på vädret, men ingen gör något åt det"... "de där meteorologerna kan man inte lita på"... "jaha, nu är det måndag och solen skiner igen — typiskt"...

Käns replikerna igen. Nog är vi snara att klaga på vädret. Men som sagt — ingen gör något åt det.

Till att spå väder behövs det mer än en giktbruten tå. På Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) — eller kort sagt "Vädertjänsten" — finns det en hel stab kunnigt folk, som med hjälp av teknikens många under, med mycket stor säkerhet kan förutsäga hur vädret skall bli. Och för det mesta stämmer ju utsikterna bra.

Vid ett studiebesök på SMHI i somras fick redaktör Vera Modin i BS-Kontakt av chefsmeteorolog Gösta Salomonsson vidstående kartor över de områden som nämns i väderrapporterna i radio. När Du i siffror hört om brandrisk och isläge, har Du väl undrat över var de där områdena egentligen ligger, varför Bergtrollet lånat dem här i sin tur åt Dig.

Concorde? Nej Tupolov!

Tupolov TU-144 marschfart 2.500 km/t, räckvidd 6.500 km. Nyttiglast 12 ton. 120 passagerare. Startbana 2.700 meter.

I Paris med luftens bröder

Påståendet att Paris är världens hjärta var fullt berättigat vid årets stora flygshow: **Salon international de l'aeronautique et de l'espace** på Le Bourget, den norra av den franska metropolens två internationella flygplatser. Detta var den 29:e utställningen av detta slag.

Den första "salongen" hölls i Grand Palais mitt i Paris och var i själva verket bara en specialavdelning i en bilutställning. Där förekom namn, som ännu idag nämnes med "pionjärdarr", såsom de franska konstruktionerna av Bleriot, Farman, Voisin med Gnome och Renaultmotorer, amerikanerna Wright och brasilianaren Santos-Dumont. Utöver flygplan visades då också ballonger.

Dåtidens arrangörer undrade om denna form av utställning verkligen hade

någon framtid. Dagens aeronautiska salong var resultatet av en kontinuerlig tillväxt. Flyguppvisningarna gjordes förr på flygfältet Orly, men 1953 flyttades hela utställningen till Le Bourget. Av publikrekordet att döma går intresset mot oändligheten och trots stora utbyggnader för året, har även denna plats blivit för liten för ett digert program.

Vid årets uppvisning hade 15 nationer ställt upp med ungefär 750 utställare. Närmare 200 flygplan och helikoptrar demonstrerades på marken och i luften.

Flygplanen

Bland de uppställda flygplanen fanns också några veteraner för att accentuera utvecklingen. Dock syntes en Breguet från 30-talet fortfarande som ganska effektiv. Det verkliga veteranåket var en DEPER-DUSSIN från 1909. Engelsmännen visade ett par en-mans autogiro av minityp, en engelsk leksak, som många minns från en James Bond-film. Den var dock rätt dyr — c:a 30.000 kronor.

Annars var det övervägande transportflygplan. Speciellt visade USSR vad de kunde prestera i tungvikt. Samtliga synbarligen högst civila versioner syntes dock ha en militär motsvarighet eller kunde lätt transformeras om för olika krigsändamål. Utställningens absolut

största luffarkost var Lockheed C 5 A "Galaxy", som var helt avsett för militärt bruk. Den har vid långdistansprov med en medelhastighet av 980 km/tim startat med en totalvikt på 360 ton gått upp på 13.000 m höjd och förflyttat 85 ton, vari ingick en av de tyngsta stridsvagnarna, en kanon och en pansarbil för persontransport. Lastvolymen motsvarar 9 järnvägsvagnar.

Bland de stora flygplanen fanns de båda överljudstransportflygplanen (SST): den fransk-engelska "Concorde" och det ryska Tupolov Tu 144, uppställda sida vid sida. De var mycket lika till sin utformning. Var det bara en tillfällighet? "Concorde" visade klart sina Rolls Royce "Olympus" motorer, men ryssarna hade dolt sina väl bakom skynken. Även i flykten visade de lika egenskaper. Annars fanns alla de nu välkända jumbojetplanen Boeing 747, DC 10, och det förse-nade L1011 "TriStar". Ryssarna hade också en jättelik helikopter med två rotoror och en hel mängd långa och grova stötor. Trots sin storlek och kapacitet verkade den älderstigen i konstruktionen. Det enda, som imponerade var att rotorerna kunde användas, så att de kunde användas som arbetsplattformar.

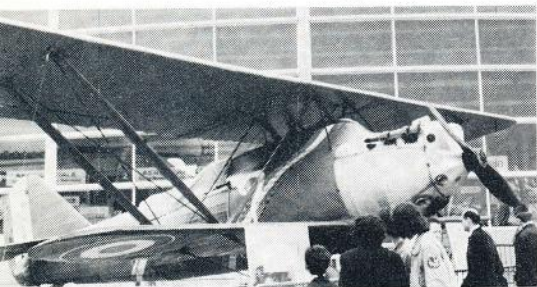
Bland de mindre "rena" lastflygplanen visade England BN 2 Islander och BN 3 Trislander, vilka närmast påminde om vår egen barndoms försök att göra ett flygplan av en rektangulär låda. Resultatet var förvånande, ty de visade god manöverbarhet med korta start och landningssträckor.

Flyguppvisningarna

Flygprogrammet var mycket blandat. Mellan uppvisningar av tunga transportplan, helikoptrar och sportplan startade också krigsflygplan.

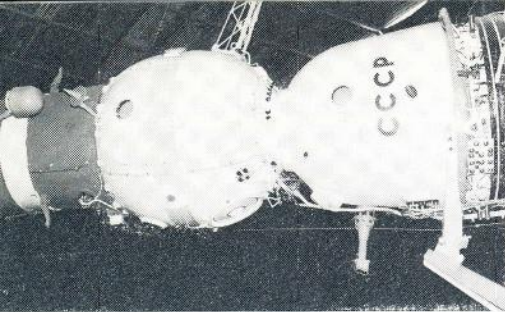
Med de franska Dassault-Breguet Mercure och Mirage 5 presterades höga hastigheter och avancerad flygning. Likaså beundrades English Electric "Lightning" trots att det inte var någon nyhet. När SAAB med sina tre flygplan: 105, 35 XD

60:an och 37:an i internationellt sällskap.

En veteran — Breguet Super Bridon — flygplanet Costes och Bellonte använde vid sin Atlantflygning.

Det ryska rymdlaboratoriet.

Draken och 37 Viggen startade samtidigt och framförde sitt verkligen eleganta uppvisningsprogram behövde man inte åberopa sina patriotiska känslor för att förstå att här var en av toppstationerna. Man märkte också åskådarnas allmänna undran över att flygplan med Drakens och Viggens former kunde vara så rörliga. Vid ett senare tillfälle visades också SAAB MFI 15 i elegant avancerad flygning.

Under dagarna gjordes en uppvisningsstart ungefär var 10:de minut och det var omöjligt att bedöma allt, — speciellt inte de många sport- och affärsflygplanen.

Publikattraktionerna var givetvis uppvisningsdivisionerna: Patrouille acrobatique italienne med FIAT G 91, Patrouille de France med FUGA Magister, patrouill "Jaguar" samt helikoptergrupperna. Dessa visade inte bara akrobatik i formation utan använde sig också av gamla kända rökeffekter. Intresset för uppvisningarna måste dock delas för att besökarna skulle hinna se något av själva utställningarna.

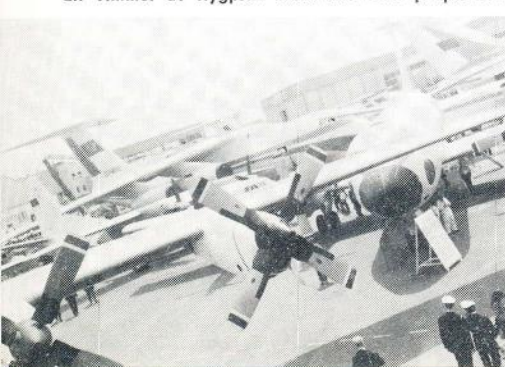
Utställningarna

Själva utställningarna inrymdes i 5 utställningshallar om sammanlagt 62.400 m² — motsvarande hela området mellan vaken och admbyggnaden på CVA. Förutom en mängd rymdmateriel såsom kapslar, robotar, raketer, sonder, rymdvagnar och laboratorier — ja t.o.m. amerikanska mänstenar och ryskt mångrus — fanns praktiskt taget allt som rör flygkonstruktioner, instrument, tillbehör och utbildningsmateriel. Tyvärr rörde det sig om stora utställningsytor, så det var mycket svårt att finna underhållsmateriel och -teknik. Det är ju tyvärr inte en hårdvara, som är lättsåld; man värdjade mera till flygplanbyggare samt företag, som bedriver luftfart.

Motorunderhåll

British Ministry of Defence höll på med en drive att systematisera övervakningen av jetmotorer för att öka tiden mellan översynerna. Det ligger ännu mest på

Ett vimmel av flygplan med och utan propellrar.

experimentstadiet för att skaffa data, som kan ge användbara parametrar. Av dessa skall man sedan välja ut det väsentliga för att kunna göra snabbedömningar. Programmet är för närvarande teoretiskt mycket omfattande, men skall så småningom reduceras till ett fåtal vitala kontroller.

Rörkikaren — boroskopet — är ingen nyhet, men General Electric's Aircraft Equipment Division har utvecklat detta så att bilden presenteras på en TV-skärm. Bilden är då starkt förstörd och kan samtidigt iakttas av flera personer. Instrumentet var monterat till en General Electric motor med 46 taktiskt utvalda kontrollhål varigenom alla invändiga vitala detaljer kunde okulärbesiktigas. När instrumentet vreds i hålet kontrollerades omgivningen från alla håll. Som exempel såg man ett insprutningsmystycke klart uppförstorat till en diameter av c:a 2 dm. Även minsta spricka t.ex. i en skovel kan iakttas. Vid turbinsidan kan hållens antal minskas, då genom lämpligt läge varje enskild skovel kontrolleras, om hjulen dras runt för hand. Naturligtvis fordras att kontrollhålen upptas efter noggranna studier av motorns konstruktion och bör helst vara iordningställda redan vid tillverkningen. Genom en enkel anslutning kan bilden spelas in på videoband eller fotograferas.

Reparation av skador på profilframkanten av bl. a. kompressorskovlar är ett problem. TRANSARERO visade en mycket elegant lösning — "Ni Guard", — som dessutom inte är så dyrbar. Genom elektrolytisk utfällning av nickel på en mastermodell i rostfritt stål av den aktuella profilen erhålles ett spänningsfritt skyddsbleck. Detta kan göras tjockare i framkanten eller där det är mest utsatt, och avtar sedan i tjocklek till praktiskt taget ingenting vid ytterkanterna. Redan när blecket tas loss från modellen är det blankt och polerat. Det limmas fast på den skadade framkanten med epoxiharts. Skyddsblecket har en hårdhet av 58 RC (mycket hårt — motsvarande 670 HW) och är 3 gr starkare än rostfritt stål resp 5—8 gr starkare än aluminiumlegeringar. Materialet är motståndskraftigt mot vatten och sand och beständigt vid både relativt låga och höga temperaturer. En reparation av ett kompressorblad fordrar givetvis en ombalansering.

Markmateriel

"Teleskop- eller snorkelstolar" synes ha blivit en viss ersättning för arbetsplattformar för höga höjder.

Det elektroniska området var mycket starkt representerat. Autotestanläggningar förekom i alla storlekar och utformningar. Den nya tidens flygplan kräver dessa för att minska tillsynstiderna. Även markövervakningsmateriel såsom radar, trafikledning förekom i stor utsträckning

och franska företaget Thomson-CSF täckte de flesta områden.

I utbildningssyfte har man också kommit långt från den gamla Linktrainern och avancerade simulatorer visades i alla storlekar. Det visades t.o.m. små anläggningar, till så billigt pris att även flygklubbar kan inköpa dylika, för att nedbringa flygkostnaderna vid utbildningen.

En stor del av utställningen upptogs av amerikanska, ryska och franska rymdprogram. Ryssarna visade oförbehållsamt såväl rymdlaboratorier som månsvagnar. För den som hade tid att se, kördes filmer om hur det gått till för att komma upp och ner. USA hade ställt upp en bränd och oputsad Apollokapsel, vilket lockade långa åskådardarköer. Anmärkningsvärt var att den var tämligen rymling medan de ryska kosmonauterna har det **mycket** trångt — trots allt vad som sagts i tidningarna. De mekaniska konstruktionerna syntes vara mycket klumpiga och långt ifrån så lätta som man väntar på farkoster, där vikten bör nedbringas i högsta möjliga grad.

Parissalongen var bokstavligen översködlig för ett kort besök och denna glimt kan endast ge en svag föreställning av den stora show'n. Red kan för speciella önskemål kanske lämna vidare information.

Publik

Någon uppgift om antalet besökare under de 11 dagarna har Bergtrotlet inte fått. Säkerligen fanns där över miljonen. 2.500 journalister av 35 nationaliteter inklusive Bergtrotlet hade registrerats. Företag, föreningar och tidningar hade ordnat charterresor, så att resekostnaderna inte behövde bli så stora. Sålunda var det inte underligt att det fanns många svenska åskådare. Bland de bekanta sågs vd Anders Högfeldt tillsammans med tekn. chefen vid FMV, O. Arman. Flera representer för FMV, FFA, FOA, SAAB, Volvo Flygmotor hade rest av intresse på egen bekostnad och torde fått både nyttigt och nöjsamt utbyte av Parisbesöket.

R. F. B.

Möte på Le Bourget's platta. Vd Anders Högfeldt och tekn. ch. J.-O. Arman, FMV-F:UH.

HÖR DU BRA?

Vad är en decibell?

Decibeller är inte baciller utan mått på ljud och oljud (dekabuller) av olika styrka. Således kan inte decibeller smitta. Traktörer och spisare av blås-, horn- och stränglådor, hi-fi-anläggningar och motorbågar anser att de är bättre ju fler decibeller de kan åstadkomma.

Både de och många andra anar inte att de är hörselskadade. Varför dessa dyrbara hi-fi-anläggningar, som kan återge de högsta och lägsta toner, som örat ändå inte uppfattar? Tyvärr! I gamla indianböcker läses hur Hjortfot, Uncas och alla de andra moccasinskodda hjältarna kunde höra ett grässtrå brytas och hästehovar (ej tussilago) klapprande på många mils (engelska) håll. Nu användes förstärkare både för att åstadkomma ljud och för att lyssna. Bifogade tabell ger en liten föreställning av den logaritmiska decibellskalan och vad den motsvarar praktiskt.

frekvensområdet d.v.s. de höga tonerna kapas bort. Till att börja med en typisk nedsättning på omkring 4.000 Hz. Fortsätter bullerexponeringen drabbar hörselnedsättningen allvarligt även talområdet. Konsonanterna kan inte uppfattas och språket blir oartikulerat och svårttytt. Yrsel och öronsus kan också ledsaga hörselskadan. Allt detta kommer smygande och till en början läggs inte märke härtill eftersom det tar relativt lång tid för skadan att utvecklas. Detta samt den mycket vanliga missuppfattningen att man vänjer sig vid buller gör att skadeeffekten inte tas på allvar.

Därutöver påverkar buller redan vid nivåer långt under hörselskadande — omkring 65 dB (A) — en mängd fysiologiska funktioner i kroppen. Det ger reaktioner i nervsystem och andra delar av kroppen än de som har med hörseln att göra.

En del av dessa har karaktären av en

dB oskyddat öra	Ljudintensitet		Jämförelse	dB	Ljudtryck
	område	ggr starkare ljud			
140	Dövhet	100 000 000 000 000	Smärteräns	134	1 mbar
130		10 000 000 000 000	Jetplanmotor		
120		1 000 000 000 000	Nithammare	114	100 bar
110		100 000 000 000	Bergborrnmaskin		
100	Obehag	10 000 000 000	Pappersmaskin	94	10 bar
90		1 000 000 000	Textilväveri		
80		100 000 000	Plåtverkstad		
70	Säkerhet	10 000 000	Trafikerad gatuhörna	74	1 bar
60		1 000 000	Normalsamtal		
50		100 000	Lågmält samtal	54	0,1 bar
40		10 000	Svag radiomusik		
30		1 000	Viskning	34	0,01 bar
20	Tyst	100	Tyst stadsvåning	14	0,001 bar
10		10	Prassel i löv		
0		1	Hörbarhetsgräns		

Tabellen visar ljudintensitet från olika ljusbildare. T. v. den logaritmiska skala (decibel), som används vid ljudangivelse i stället för de många siffror som eljest skulle behövas.

Anm.: På ett diskotek uppmätte ingenjör R. Olsson-Seffer 135 dB 50 cm. från högtalaren där en skock ungdomar trängdes. Ljudstyrkan är långt över gränsen för bestående hörselskador.

Vad är Buller?

Buller är ofta ett "oönskat" ljud men inte alltid. Buller är "en av teknikens följsjukdomar".

Buller är ett av de miljöproblem, som vi har skapat, och som vi verkligen vet att de förorsakar obotliga skador på hörseln. Främst skadas hörseln på det höga

skrämselreaktion med blodtryckshöjning, ökad hjärtverksamhet, ökad andning och muskelspänningar. Detta är relativt kortvariga förändringar, som försvinner efter en stund, även om bullerexpositionen fortsätter. Vridning av pupillen och sammandragning av de yttre blodkärlen försvinner däremot inte. Detta kan i vissa fall ge hälsorisker.

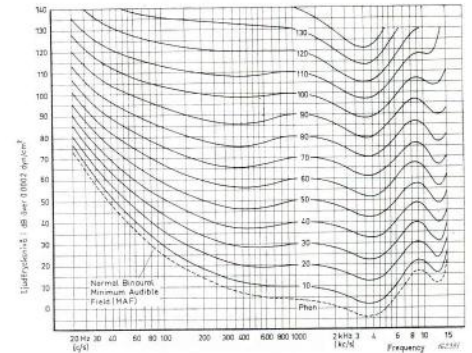
Ljusa toner hörs mycket mer än mörka

Ljudstyrkan mätes i decibell — dB. Det

är en logaritmisk skala med atmosfärstrycket $0,2 \times 10^{-5} \text{ N/m}^2$ som bas. En höjning med 10 dB betyder 10 ggr så starkt, 20 dB 100 ggr, 30 db 1.000 ggr etc. Men som redan nämnts påverkas inte hörseln bara av ljudstyrkan utan också av frekvensen. Ett dovt ljud — låg frekvens påverkar hörseln mindre än ett gällt ljud — högfrekvens.

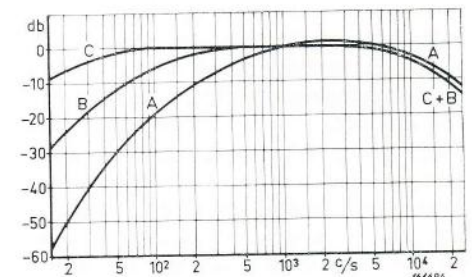
Referensnivån har därför fastlagts vid 1.000 Hz.

Fig. över hörnivåkurvor visar den ljudtrycksnivå (styrka) som är nödvändig för att en ton av annan frekvens skall uppfattas lika stark som referensnivån. T.ex. en 50 Hz ren ton på 85 uppfattas som en 1.000 Hz ton på 70 dB.

Hörnivåkurvan. Observera ändringen av ljudstyrka med frekvensen.

För att bedöma det mänskliga örats påverkan inbygges i ljudnivåmätarna ett s.k. vägningsfilter som reducerar de låga tonernas inverkan i förhållande till de höga. Mätaren ger således ett utslag som mera kan jämföras med örats påverkan. Mätvärden betecknas som dB (A).

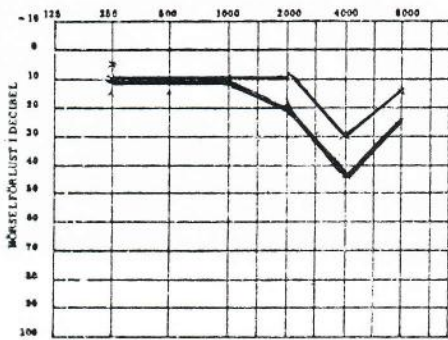
Frekvenskurvor för de inbyggda vägningsfiltren.

Hur mätes hörseln?

Vid läkarmottagningen finns ett ljudisolerat rum för hörselprov. Personen, som skall testas, sitter i en bekväm stol med ryggen mot provapparaten och lyssnar i ett par hörlurar. Signaler sändas med olika frekvens och ljudstyrkan ökas stegvis. Ett öra provas åt gången. Då personen, som lyssnar, hör ljudet ger han ett tecken (säger "ja"). Det blir således den lägsta ljudnivå som höres med en viss frekvens. Inom parentes, så är det ett mycket lågt ljud för örat.

Denna nivå inprickas på ett frekvensljudstyrkediagram. Samtliga inprickade punkter sammanbindas till två sammanhängande kurvor — en för varje öra. Upp till 20 dB ljudnedsättning räknas som

normal hörsel. Sjunger kurvan ned under detta värde, d.v.s. ljudnedsättning över 20 dB är det tydligt att det föreligger hörseldefekt. Mycket vanlig är en hörselnedsättning vid 4.000 Hz. Tyvärr finns det många, som har det ännu sämre — och det är ingenting att göra åt det.

Hörseldiagram för en "normalt" hörselskadad. Den övre kurvan gäller vänster öra.

Buller ett miljöhot även inom CVA?

Vid en intervjuundersökning inom fabriksarbetareförbundet, har det framkommit att en stor del av de anställda, oroar sig för sin hälsa p.g.a. de miljöfaror som varit förknippade med arbetet. Den vid undersökningen allvarligaste miljöfaran har ansetts vara bullret på arbetsplatserna, detta gällde alltså en undersökning inom fabriks. Finns då liknande bullerproblem inom CVA? I bergverkstaden med sitt speciella behov av lufttillförsel finns ett bakgrundssus, ofarligt ur hörselskadesynpunkt men vid vissa typer av kontorsarbete ändå störande. Vid bedömningen av sådana störningar, finns inga klara normer, av den orsaken att det subjektiva intrycket av bullret, kan variera väsentligt från person till person. Från denna låga bullernivå upp mot de skadliga, finns hela skalan av nivåer, som kan inverka på vårt arbete. Möjligheten att telefonera försvåras om bullernivån i omgivningen överstiger 60—70 dB. Detta motsvarar ungefär nivån vid vanligt samtal mellan ett par personer. Om buller är skadligt för hörseln avgöres av tre faktorer, bullrets styrka.*) frekvens (tonhöjd) och den tid någon utsättes för bullret.

Inom CVA förekommer arbeten där det ofrånkomligen uppstår mycket höga bullernivåer, vid provkörning av reamotorer, olika slags pumpar, vid plåtbearbetning m.m. Metoden att skydda sig mot detta skadliga buller kan komma att variera beroende på de praktiska och ekonomiska möjligheterna som finns i varje särskilt fall. Där någon har att under kortare tider övervaka eller justera en bullrande motor el. dyl. och då måste vistas i provningsutrymmet, är den bästa lösningen att använda ett med tanke på bullernivån effektivt hörselskydd. Bullran-

de arbeten och maskiner däremot som är skadliga för flera arbetsplatser, än de nödvändigt berörda, bör om möjligt isoleras från övrig verksamhet.

De här uppräknade bullerproblemen finns inom CVA och åtgärder för att begränsa dessa har satts in, men här likasom vid andra industrier, kräver bullerstörningarna fortlöpande uppmärksamhet för att inte till slut bli ett olösligt problem.

P. O. Nilsson

För den som skall tala och hålla föredrag kan det vara av intresse att se till att bakgrundsbullret hålls nere. Undersökningar gjorda vid Stureskolan i Arboga av CVA har visat att bullret vanligtvis inte är så starkt att det förorsakar hälsorisker, men kan förstöra sammanträdet. De som sitter längre bak kan inte uppfatta vad som sägs av den föredragande. De följer inte med, sysslar med annat och bidrar kanske att ytterligare öka bullret.

Vid bullermätningar i Stureskolan i maj 1970 var bakgrundsbullret i 5 kontrollerade skolsalar mellan 37—44 dB (A). En stor del härav härrörde från ventilationssystemet. Enbart detta nedsatte lokalernas lämplighet för muntlig undervisning. Kommer här till andra störande ljud som t.ex. trafik utifrån blir resultatet ännu sämre. Som norm har man satt godtagbart buller till 25 dB (A).

CVA håller måttet

Tid är pengar, och bara genom att skära ned ett långt namn till 3—4 bokstäver, kan betyda en stor vinst. Tyvärr är det många, som är ute och förkortar, varför det lätt blir upprepningar.

Svensk Filmindustri och Svenska Fläktfabriken heter SF så även Statsanställdas Förbund.

Aktiebolaget Brandarmaturer och Aktiebolaget Aerotransport heter ABA.

STF betyder både Svenska Teknolog Föreningen och Svenska Turistföreningen.

SAS är även förkortning på Special Air Service.

CVM betyder Centrala Valmyndigheten enligt tidningen "Stockholm" nr 3 för sept. 1970. Till den hör CFU, som betyder Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden. CVM hör också till det nybildade riksskatteverket.

CVM kan i internationella affärer betyda: Cheval-Vapeur Maritime eller Controlestation Voor Melkproduction.

I en annons stod: "CVA håller måttet i den allt hårdare konkurrensen..." Ja det är ju rätt — men i detta fallet gällde annonsen en revolversvärd.

Annars betyder CVA också Consolidated Vultee Aircraft Co.

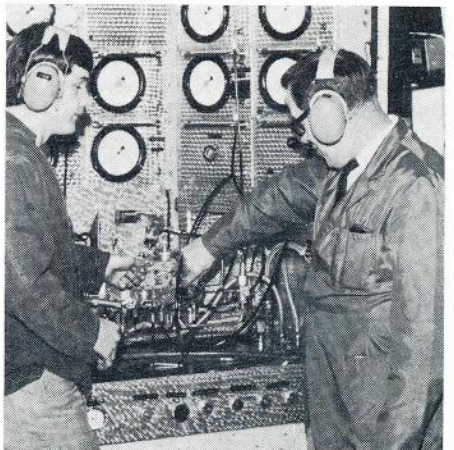
Vi arbetar i buller... ...därför använder vi hörselskydd "De ä tufft"

Truckförare Anders Persson.

Plåtslagarna Tore Gustavsson och Roland Fröden.

Jan-Erik Nilsson instrueras av verkmästare Sven Persson i motorapparatprovningen.

*) Anm.: Ljudstyrkan är i sin tur beroende av avståndet från bullerkällan till örat.

Flygplan med 11 motorer

I en Lockheed "Hercules" med 11 motorer och två förarhytter sändes Bergtrollen med som styckegods över luftbron till Scotland. Endast fyra motorer på vingarna höll i gång den luftburna godsfinan i dryga 550 km/tim. Motorerna är också på modiga 3.780 hkr. I bagagefacket, som mera liknade en godsvagn på SJ stod 7 jetmotorer, en hög lådor med tillbehör och en "förarhytt" som skall bli en simulator. Passagerarna fick sitta uppkilade utefter ena väggen. Men det var varmt tack vare klimatsystemet. Ingen hade uppfattningen att vi plöjde luften på 8.000 m höjd. En förstklassig besättning såg också till att fordonet flöt fram lugnare än en båt på sjö i stiltje. Passagerarna serverades kaffe och omhuldades som i ett trafikplan.

Efter knappa 2 $\frac{3}{4}$ timme landade flygplanet på flygfältet ABBOTSINCH, d.v.s. Glasgow Airport. Scotia Airport Services — flygplatsens entreprenör — körde fram med gaffeltruckar, och den stora lasten lossades kvickt och transporterades vidare till Rolls Royce underhållsverkstäder vid East Kilbride.

Rolls-Royce Limited vid Glasgow anlades i början av kriget, 1939, och här tillverkades över 40.000 av den berömda kolvmotorn "Merlin", som satt i alla betydande krigsflygplan i England. Även svenska Flygvapnet hade denna motor i våra "Spitfire" S 31, "Mosquitos" J 30 och i "Mustangerna" J 26 även om de inte alla kom från denna fabrik. Totalt lär över 200.000 motorer ha tillverkats av denna typ vid fabriken i Glasgow.

I dag är verkstaden i East Kilbride en översynsverkstad för RR-motorerna "Dart", "Spey" och "Avon". Det är den sista typen som hos oss kallas RM 5 och RM 6. Utan större överdrift är detta en av världens största översynsverkstäder för flygmotorer. Det är inte bara Englands militära och civila motorer, som överses där utan motorer från praktiskt taget hela världen. Så våra motorer, som vi har sänt dit, har inte bara kommit i gott sällskap utan blir också översedda med lika god omsorg som vid CVA.

Parallellt med många andra motorer kontrolleras, nedmonteras, tvättas och återkontrolleras våra motorer av sakkunnig personal efter löpande band. Det är mycket lätt att finna de svenska motorerna, ty de har grönmålade detaljer och de återfanns på många ställen.

Vid kontrollen finner man givetvis vissa fel, framför allt p.g.a. normal förslitning och dessa måste repareras. Sedan bris-

terna noterats och bitarna plockats ut, antingen för reparation eller utbyte läggs de i ett mellanförråd under bevakning för komplettering. Det finns omfattande maskin- och plåtverkstäder, som kan ta itu med diverse reparationer. Förrådsorganisationen svarar för reservdelar och enheter. Förrådet är enastående för sin kompakthet och omfattande innehåll och trots detta dirigeras det praktiskt taget av 8 man och en väl utbyggd automatik.

När delarna kommer in till förrådet packas de bara upp och läggs i lådor, som ställs på ett löpande band. Från en manöverpulpit dirigeras varje låda till en av 20 kontrollanter, som är ledig. Materiellen kontrolleras och papperen kompletteras, varefter allt åter läggs i transportlådor, som med en bandtransportör går till en ny "dirigent". Denne lottar materiellen till ett antal packare, som emballerar godset enligt anvisningar. Skulle det t.ex. komma ett parti små mellanläggsbrickor, slängs dessa i en automat, som kontrollräknar och förpackar dem i små plastpåsar med 10 i varje, samt förser dem med etiketter och slutligen lämnar uppgift om exakt antal. Detta arbete kan exempelvis utföras på 2 timmar, vad två flickor annars skulle behöva 14 dagar till.

Alla smådetaljer läggs i mindre plastboxar, som för hand staplas upp i ett systematiskt hyllförråd. Medelstort gods läggs i lådor, som åter ställs ut på transportband och skickas till en ny distributör. Denne ser på adresslappen om det tillhör RAF eller RR, varefter de skickas i en hiss upp till 4:e våningen, där de lottas in genom tre portar beroende på äganderätten. Där mottas de av 10 helautomatiska elektriska gaffeltruckar, som kör dem in i förrådet. Under körningen sänkes lådan till adresserad hyllnivå och skjutes in där. Även CVA har där sin avdelning där deponerad materiel lagras.

Stora saker läggs på plattformar, som hanteras på normalt sätt.

Uttagningen sker på motsvarande sätt genom att en distributör med knappmanövrering beordrar ut den materiel, som beställs bl.a. från monteringen, och gaffeltruckarna hämtar den automatiskt. På detta sätt vinner man tid med kompletteringen och väntetiden blir anmärkningsvärt liten.

Gaffeltruckarna lyfter 7,2 m och kör 45 m och för ut godset i 5.650 fack.

När beredningen finner att samtliga detaljer är samlade, överförs de till detaljmontering. Då allt arbete går efter

Hercules tar hand om alla.

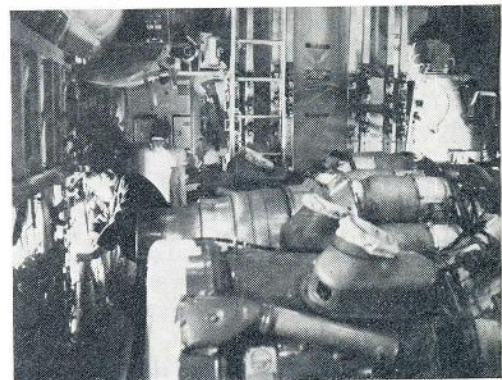
"lines" och varje arbetare är specialist inom ett visst område, monteras inte motor på "hiss" utan på vagnar som löper på verkstadsgolvet. Efter att "bottendelen" monterats körs de vidare. Arbetarna står nu på en läktare och tar "mellandelen". Slutligen når motorn upp till en hög läktare, och "toppdelen" monteras där.

Vid apparatmonteringen kommer alla ledningsrör i en "plastbur" där varje detalj fått det ordningsnummer med den turordning de måste monteras i. Detta förhindrar vid en komplicerad motor att om ett rör glöms bort måste en hel del åter monteras ned för att kunna få in det på sin rätta plats.

Efter monteringen sändes motorerna till provbockarna, där 20 motorer kan provas samtidigt. Detta sker utanför East Kilbride, men efteråt kommer de tillbaka för konservering och leveransförpackning. Finns transportplanet i beredskap och står bilarna klara, körs de till flygplatsen igen.

På Glasgow Airport slukar Flygvapnets Hercules returfrakten i sitt stora aktergap och lämnar godsplanet ett värvarmt Scotland för att landa i ett plötsligt vinterstormande CVA. Några dagar senare gör motorerna åter sin tjänst i svenska flygplan.

Sven-Olof Mattsson vid fönstret har det trångt i lastrummet. (Fixeringsbild).

Byggnadsarbetet för Förenade Fabriksverken CVA Östersundsfilialens slutliga anläggning i Lugnviks industriområde i norra Östersund har påbörjats. Anläggningen omfattar verkstads- och kontorsutrymmen för cirka 140 personer och skall vara färdig i november 1972.

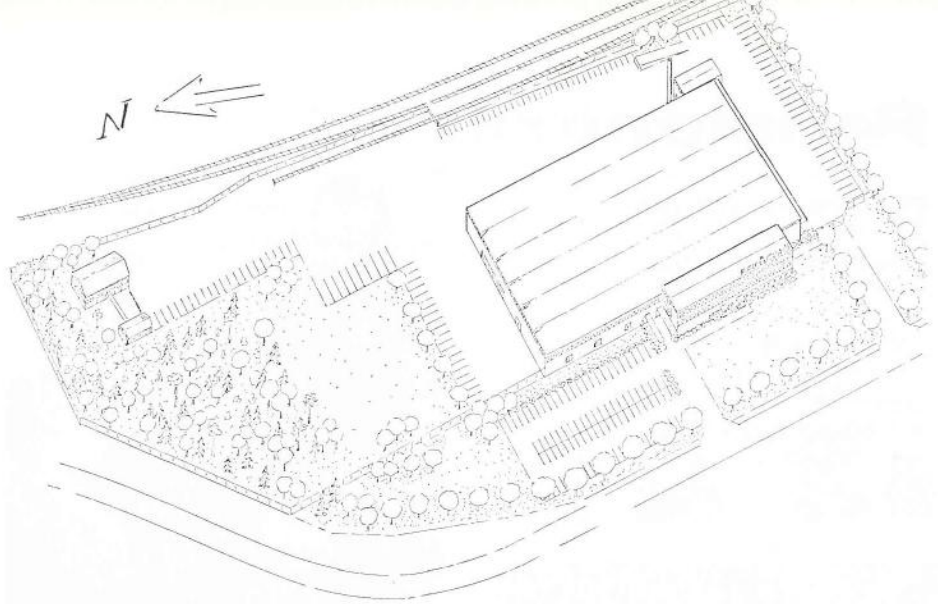
Tills vidare är CVAÖ inrymd i förhyrda lokaler på 4 olika ställen och främst i industriområdet Odenskog i östra Östersund.

Den nya anläggningen i Lugnvik uppföres på en tomt med storleken 40.000 m² och består av en verkstads- och kontorsbyggnad enligt bifogade skiss, stickspår från inlandsbanan, uppställningsplatser för underhållsobjekt, parkeringsplatser samt en speciell avgasningsan-

Ny grund för CVAÖ

läggning för tankbilar. Totala bruttoytan i byggnaden är 7.800 m² och byggnadsvolymen 49.000 m³.

Den egentliga verkstadsbyggnaden uppföres i tre skepp av pelare och balkar av prefabricerad betong och balkspännvidder på 20,5, 16,0 resp. 23,5 m. Ytterväggar i tegel. I verkstaden ingår tre stora hallar för markelektro, basmateriel och fordonsunderhåll samt ett antal mindre verkstäder för specialarbeten. Bland övriga lokaler kan nämnas ett antal provceller, där underhållsobjekten

kan provköras under belastning, spohall och målarverkstad. Stora utrymmen är även avsatta för förvaring av reservdelar och råmaterial.

Kontorsbyggnaden utföres i tre våningar, där bottenvåningen inrymmer personalutrymmen m.m. och övriga våningar innehåller kontorsrum för CVAÖ tekniska kontor samt för den lokala administrationen.

För personalen finns rymliga omklädnads- och tvättrum, en matsal samt en sjukavdelning. Utomhus finns parkerings-

platser samt markytor för idrottsverksamhet.

Anläggningen har projekterats av Förenade Fabriksverken, koncernstab Anläggningar i Eskilstuna, med biträde av ett antal konsultfirmor.

Totala entreprenadsumman inklusive kostnader för tomt, anslutningsavgifter m.m., investering i maskiner, specialutrustning och inventarier, uppgår till cirka 12 miljoner kronor. Övriga erforderliga maskiner och utrustningar flyttas från anläggningen i Odenskog.

Enligt tidsplanen skall anläggningen kunna tas i drift under november 1972.

Ytterligare ett Arboga Möte

Västmanlands FBU-förbund förlade med CCVA:s hjälp sin åttonde stämma på CVA. Därvid anordnades en försvarsutställning i smått, varvid besökare från

Stridsvagn S på CVA område. Fordon och flygplan i Arboga FBU-förenings försvarsutställning väckte berättigat uppseende.

Arboga med vidaste omnejd bl. a. fick se stridsvagn S, pansarerrängbilar, arméflygplan och — helikoptrar. Även Flygvapnet var representerat av J 35 F och SK 60 samt utställdes motorn RM 8 för "Viggen". FFV hade också en uppmärksam monter med eldvapen från luftvärnskanoner till jakt- och skyttegevär.

Medel för personalvårdande åtgärder

Vid sammanträde den 29 sept. 1971 beslöt företagsnämnden om följande fördelning av medel 1971/72 för personalvårdande åtgärder:

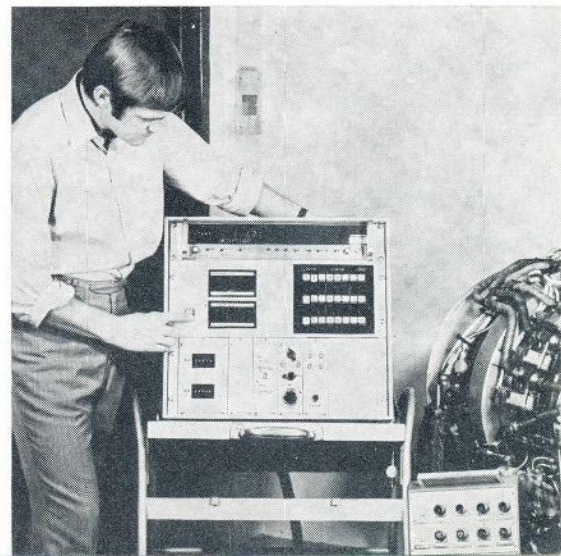
Bidrag till anordnande av barnfest (2.000:— kr till vardera SF och FCTF)	4.000:—
Bidrag till personalfest	5.000:—
Tidskrifter att utläggas på lunchrummen och läkarmottagningen	1.500:—
Pensionärsträff	3.000:—
Diverse, t.ex. blommor till långvarigt sjuka, enklare föräring vid avtackning av pensionärer, kursavslutning m.m.	3.000:—
CVAÖ (beloppet fördelas av CVAÖ FN)	1.500:—
Summa	18.000:—

RM 9 testas-med elektronik

I fortsättningen kommer en viss del av kontrollen på motor RM 9 — Turbomeka Aubisque — att underlättas med ett elektroniskt aggregat. Detta har konstruerats och byggts av CVA. Med en digitalmätare (siffergivare) kan en motor utan att monteras ur flygplanet kontinuerligt kontrolleras på varvtal, bränsleförbrukning per timme, in- och utgångstemperaturer och kompressortryck. Tyvärr kan inte dragkraften mätas — ännu. För närvarande betjänas aggregatet manuellt, men det kommer inom kort att förses med en siffertryckare, en programgivare, en di-

gitalskrivare och en kurvritare, varefter enheten är en komplett liten automat. Bygglédare för projektet är Gunnar Magnusson.

Svante Eriksson startar motordataautomaten.

Pensionärer

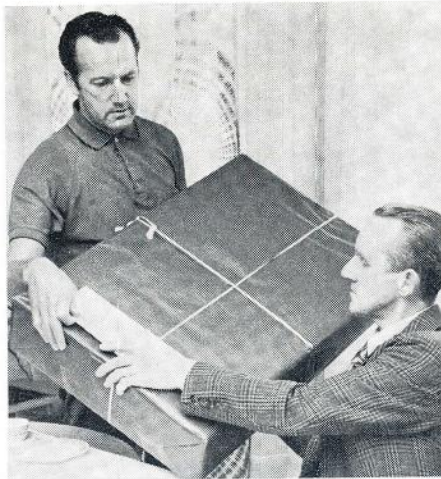
Den 28 maj avtackades förste verkmästaren i målarverkstaden Gunnar Jonsson, som avgick den 31 maj. Han är född i Uppsala den 5 maj 1906 och anställdes vid CVA den 1 maj 1946. Tidigare hade han varit målare på CVV (1927—37), F1 (1940), F7 (1940—1942) och sadelmakare på F12 (1942—1946). Verkstadsingenjör Lennart Thornström framförde CVA:s tack, Bengt Johansson talade för FCTF och Lars Lindberg för arbetskamraterna. (Bild se omslag sid 3).

Verkmästare John Gustavsson avtackas av överingenjör L.-H. Larsson den 30 juni.

Den 30 juni pensionerades driftingenjören på motortekniska sektionen John Gustavsson. Han är född den 24 juni 1906 i Tumbo församling, Södermanlands län. Till CVA kom han den 15 februari 1946, 1958 blev han kontrollingenjör. Innan han kom till Arboga hade han varit svarvare på olika platser samt avsynare hos Bolinder-Munktell i nästan 12 år. Vid kaffet på Gyllene Balken avtackades han av överingenjör Lars-Harry Larsson för CVA, Bengt Johansson för FCTF samt Rickard Collstam från kamraterna.

Uppvaktning för Harry Andersson, som står i centrum, av K.-H. Askrot, Göte Persson, Rickard Collstam och C.-R. Ekblad.

Förman Leif Cassel överlämnar soluret till Erik Karlsson den 26 augusti.

Den 26 augusti kaffedrats det för förrådsarbetaren Erik Karlsson, som gick i pension den 1 september. Han föddes den 22 april 1911 i S:a Clara församling, Stockholm, och började vid CVA den 22 maj 1950. Han hade börjat sin bana som skräddare hos V. Olsson i Stockholm. Där var han 3 år för att sedan i 9 år vara pressare hos Albin Rapp i Arboga. Sedan var han förrådsarbetare i 3 år vid Arméns Intendenturförråd i Arboga innan han började här. Vid avtackningen på Gyllene Balken företrädde CVA av tiff. Vd. Tor André. Förvaltare Birger Haglund tackade för arbetsledningen och överlämnade tillsammans med Börje Cassel ett solur som minnesgåva från kamraterna. Tage Öberg representerade SF och överlämnade blommor.

Den 30 augusti lämnade avsynaren Harry Andersson CVA för att gå i pension. Han föddes den 30 maj 1908 i Möklinta församling, Västmanlands län och började vid CVA den 29 sept. 1947. Tidigare hade han varit revolversvavare vid ASEA i Västerås och Pentaverken i Skövde samt avsynare vid Volvo i Skövde. Han avtackades av överingenjör C. R. Ekblad som representant för CVA, Rickard Collstam och Göte Persson för arbetsledning och kamraterna samt Karl-Henry Askrot för SF.

Fredagen den 29 oktober avtackades plåtslagaren Bror Pettersson, som varit vid CVA i nära 20 år. Han var född i Marstrand den 20 juli 1911 och anställdes som avsynare den 24.1.1951. 1956 blev han elmontör och 1959 plåtslagare. Tidigare hade han i nära 10 år varit transportarbetare och filare vid Bolinder Munktell i Eskilstuna, i nära 3 år filare vid AB Arboga Maskiner och i drygt 1 år vid Arboga Mek. Verkstad, Arboga.

Reparatören Bertil Andersson avgick med pension den 31 juli 1971. På bilden ovan framför C.-R. Ekblad företagets tack.

Dessutom har följande lämnat CVA och gått i pension. De hade undanbett sig all uppvaktning vid avgången.

Kontorsbudet Bertil Jonsson född den 21 febr. 1902 i Arboga. Han anställdes den 5.10.48 som förrådsarbetare och blev kontorsbud 1965. Tidigare har han varit affärsbiträde och lagerarbetare under 17 1/2 år i Norrköping.

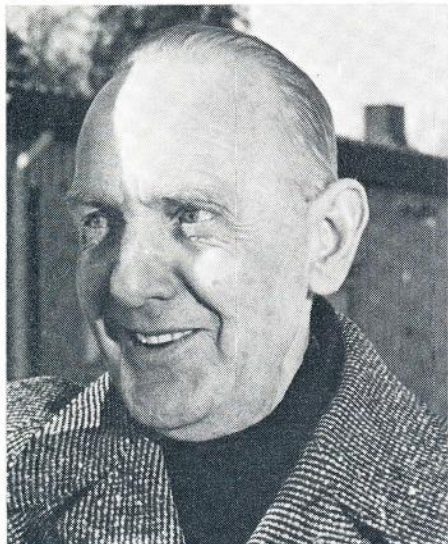
Verkstadsbudet Alvar Lindberg född i Ukna, Kalmar län. Han anställdes den 31.10.60 som förrådsarbetare. Efter uppnådd pensionsålder tog han anställning som verkstadsbud. Tidigare hade han i 14 1/2 år varit barkare vid Hjälmar Kanal & Slussverks AB.

Förrådsarbetare Arne Wessgren lämnade sin anställning med pension den 31 augusti 1971.

Bror Pettersson skakar hand med SF:s Ingvar Johansson bevitnat av Tor André.

In Memoriam

"Balk-Johan" — Gustav A. Johansson.

Att smeden Gustav A. Johansson — Balk-Johan — var en stridbar man kan ingen förneka, lika väl som alla som kände honom måste erkänna att han stred med blanka vapen. Han stred för det som han ansåg vara rätt. Om det inte alltid blev som han ville i en förhandling, gällde osvikligt den överenskommelse som var gjord. Så minns jag Balk-Johan från den tid vi var "förhandlare". Som ordförande i FCPF gjorde Balk-Johan många förtjänstfulla insatser för såväl anställda som för företaget.

Till följd av att CVA arbetsuppgifter i viss mån ändrades, blev behovet av att ha en smed — och en smedja — successivt mindre. Balk-Johan erbjöds år 1955 arbete på vår personalavdelning, där han hamnade efter någon tid på ritningscentralen. I samband med detta lämnade han också ordförandeskapet i FCPF.

På personalavdelningen fick Balk-Johan tillfälle att träffa mycket människor, särskilt alla nyanställda, och kunde därvid spela ut hela sitt register av den omtanke, som han hade om personalen. Otaliga frågor har genom Balk-Johan lösts på ett föredömligt sätt.

Vad jag här ovan sagt hade jag tillfälle att få säga den dagen Balk-Johan gick i pension år 1969.

När Balk-Johan flyttade från Arboga till Orsa tyckte vi alla att det blev tomt i Arboga — men han fanns ju dock i Orsa. Några bland oss har fått se hans älskade sommarhus, som han skötte med klok och skicklig hand. Att höra Balk-Johan tala om sina blommor, att ta del av alla nya planer han hade om sitt hus, sin trädgård och fisket, gjorde att man kände nästan avund inför att inte själv vara pensionär. Det är dock inte allom givet att så leva in i sin verksamhet, som Balk-Johan gjorde.

Plötsligt var det slut — med blommorna, med planerna, med allt.

Tack Balk-Johan, för ett fint jobb, för trevligt samarbete och för oförglömliga diskussionsstunder.

Tyvärre hade jag ej tillfälle att följa Balk-Johan på hans sista färd den 31 juli. Följande rader lästes bl.a. vid hans bår — de passar så bra på Vännen Balk-Johan, så jag vill sluta mina tankar om honom med dem —

Frid, susar träden kring hemmet Du älskat
Farväl, buga blommorna Du vårdat

så ömt

Tack, kvittrar fåglarna som varje morgon
Dig hälsat

Sist sjunger vinden: Sov i ro.

Anders Högfeldt

Olof Kling

Filaren Olof Kling avled den 29 sept. samma dag som han slutade vid CVA för att gå i pension. Exakt en vecka tidigare avtackades han traditionsenligt på Gyllene Balken och han var då livsglad och vid god hälsa. Han var född den 20 september 1908 i Fellingsbro. Sin första CVA-anställning började Kling den 16 nov. 1944 och behöll den till 1947. Efter 1 1/2 års gästspel vid AB Bröderna Envall i Fellingsbro där han tidigare varit anställd i 17 år återvände han till CVA. De senaste 5 åren var han på marktelesektionen.

Gunnar Seth.

F. d. chefen för konstruktionskontoret **Gunnar Seth**, som började vid FFVS i Ulvsunda och följde CVA från dess tillkomst 1945 tills han pensionerades 1969, avled efter en kort tids sjukdom den 22 nov.

Efter sin pensionering ägnade han sig helt åt skapandet av sitt hus på Ramsnäs vid Hjälmaran och hade helt nyligen fått det tekniskt fullbordat. Därifrån utgick hans fiskefärder, ett intresse som jämte jakten låg honom varmt om hjärtat. Tyvärr fick han inte njuta så länge av denna fritid. Sörjd av vänner, som saknar en vänlig och gemytlig kamrat.

TACK!

För allt deltagande vid min makes
ROLF ANDERSSONS

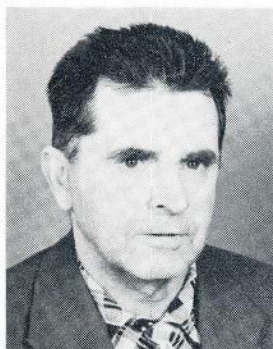
bortgång, för alla vackra blommor
och minnesord framföres till alla
mitt varma tack.

Margit Andersson

Ture Paul Nyrén

Ture Paul Nyrén född den 2 juni 1911 i Oscar Fredriks församling Göteborg och Bohuslän avled den 21.6.71. Han anställdes vid CVA den 3 okt. 1949 och tjänstgjorde på robotsektionens planering.

Rolf Andersson.

Förrådsarbetaren **Rolf Andersson** född den 4 december 1908 i Medåker avled den 6 sept. Han började vid CVA den 30 nov. 1955 som diversearbetare.

"Burr" Pettersson och Nils Peterson, CVA, mästare i dubbel gratuleras av Jan Nilsson, CBV, och Torsten Johansson, CVM. "Burr" och Torsten blev koncernmästare i singel- resp. veteranklass.

"Burr" koncernmästare i FFV-tennis

CVA var värd och arrangör för årets mästerskapstävlingar i tennis för FFV:s klubbar. Spelen genomfördes lördagen den 28 och söndagen den 29 augusti. Värdet var nådigt. Under speltid var det uppehållsväder, stundom solken men besvärande blåsigt. "Centercourten" låg på verkstadsområdet, men banorna här räckte inte till utan anlätades också banor vid Arboga Tennisklubb, ASEA och Arboga Maskiner.

De "osedade" spelarna började sina utslagsmatcher klockan 9 på lördagsmorgonen. Bland dem märktes Bengt Hivander, CVM, som efter att ha slagit ut Birger Ahlin, CVA, ställde upp mot Gd Eric Malmberg. Det blev en mycket hård match och Hivander segrade inte utan åtskilliga förlorade game. Hivander fortsatte sedan sina singelmatcher ända till finalen, där han blev slagen av sin CVM-kamrat Torsten Johansson.

Bland veteranerna märktes också tävlingarnas äldste spelare Tore Myrman, CVM, som klarade sig fram till semifinal, där också han blev slagen av Torsten Johansson.

I singel väntade mängden att favoriten Christer Rigö, FSK, skulle gå rakt upp till final, men han blev slagen i semifinalen av CVA:s Bengt "Burr" Pettersson med 6-4, 6-5. Matchen var sålunda mycket hård. Sedan återstod

bara förra årets mästare Jan Nilsson, men även han blev slagen av "Burr", som därmed var singelmästare.

Parallellt med singelmatcherna spelades dubbel och även här blev det en mästerskapsuppställning mellan singelmästarna "Burr" Pettersson och Torsten Johansson med Nils Peterson och Jan Nilsson som respektive kompanjoner. Segern tillföll de förra.

För många av spelarna och främst finalisterna var mästerskapstävlingarna konditionsprov. I vissa lägen framträdde trötthetsymptom, vilka dock snart försvann igen. I stort visade spelarna god uthållighet, vilket tyder på en hård träning. I gengäld spelades ett mycket "snällt" spel. De professionella spelarnas skruvar och listiga nedslag förekom endast undantagsvis. Varje boll slogs fram till motspelaren, som bara hade att returnera den och de fick vara rätt länge i spel. Det var en vacker uppvisning.

Arrangörerna CVA-IF:s tennissektion med S. O. Holmström, Leif Lindberg med Margareta, Göran Lang, Anders Ander, Börje Bertilsson m. fl. hade lagt ned ett gott och jättelikt förarbete och var dessutom funktionärer, vilket uppskattades högt.

Vd Anders Högfeldt förrättade prisutdelningen. Samtliga mästare fick guldmedalj. Singelmästarna erhö

dessutom CVA:s hedersskål (askkopp) med Arbogamotiv i silver på blåemaljerat stengods. Dubbelmästarna fick var sin tennisväska skänkt av Byggnätarnes Materiel AB. Bland hederspriserna märktes ett ur skänkt av Fagersta Taket AB. Ett askfat i en skeppsratt från Bröderna Lutteman. Två kryddhyllor från Målarökes. En rytmatta från Philipsons i Köping.

Resultat:

- Herrsingel:
 1. Bengt Pettersson
 2. Jan Nilsson
 3. Christer Rigö
 4. Nils Peterson
 5. Stig Hahne
 6. Jörgen Aker
 7. B. Jacobsson
 8. Per Bengtsson

Veteraner:

1. Torsten Johansson
 2. Bengt Hivander
 3. T. Myhrman
 4. T. Svensson

Dubbel:

1. Nils Peterson/Bengt Pettersson CVA
 2. Jan Nilsson/Torsten Johansson CBV/CVM
 3. E. Hult/B. Hivander CVM
 4. Christer Rigö/Sverre Karlsson FSK

KM-Tennis 1971

Årets klubbmästerskap samlade ett drygt 30-tal startande, vilka sammanlagt spelade 75 matcher.

En singelturnering spelades där resultatet från två kvalificeringsomgångar delade upp spelarna i tre klasser. Vidare spelades en dubbelturnering i cupform.

Segrare i klass I och klubbmästare blev Lennart Lööt, efter finalseger över Per Bengtsson och att i semifinalen något sensationellt ha besegrat FFV-mästaren Bengt "Burr" Pettersson, efter en mycket hård och välspelad match.

Resultat:

Klass I:

- 1) Lennart Lööt
 2) Per Bengtsson
 3) Bengt Pettersson

Klass II:

- 1) Lennart Stjernström
 2) Bengt Andersson
 3) Sven-Erik Persson

Klass III:

- 1) Lennart Jakobsson
 2) Roger Jakobsson
 3) Karl-Gustav Norling

Dubbel:

- 1) S. Hahne/B. Pettersson
 2) G. Eklund/P. Bengtsson
 3) L. Lindberg/G. Lang

Vi Gratulerar

VI GRATULERAR

Vår lyckönskan är uppriktig och varm — även om den även denna gång i vissa fall kom sent.

CVA

60 år 1971		
7/7	Rune Sirby	avd 619
28/9	Lennart Andersson	111
1/10	Sture Johansson	870
4/10	Sven Pettersson	200
25/11	Karin Wessgren	380
31/12	Knut Kihlberg	443

50 år 1971

6/9	Erik Antonsson	111
16/9	Erik Andersson	150
26/9	Lennart Thornström	755
27/9	Marianne Forshäll	951
28/9	Hans Knutsson-Hall	980
6/10	Orvid Larsson	274
8/10	Inga Gustafsson	570
14/10	Göte Svensson	641
15/10	Sture Persson	810
23/10	Nils Schön	370
5/11	Karl Gustav Andersson	380
13/11	Helge Karlsson	624
21/11	Sven Persson	210
30/11	Sven Jonsson	594
7/12	Stig Pettersson	380
8/12	Ake Persson	100
23/12	Gösta Johansson	255
23/12	Stig Olofsson	480
26/12	Sven Johansson	980

60 år 1972

7/1	Karl Johansson	290
15/1	Folke Karlsson	201
27/2	Rune Andersson	253
31/3	Bror Andersson	125

50 år 1972

8/1	Karl-Arvid Arvidsson	501
15/1	Henning Forslund	230
31/1	Anita Ohlsson	272
5/2	Einar Andersson	283
6/2	Karl-Eric Wiss	230
14/2	Gunborg Schön	670
20/2	Tore Hammarström	125
24/2	Johan Andersson	271
24/2	Erik Ostlund	125
22/3	Holger Janson	101
30/3	Einar Widling	122
30/3	Olov Ottoson	462

UHF

60 år 1971		
30/12	Carl Broman	PB
60 år 1972		
25/2	Evert Estmer	FF
17/4	Nils Andersson	FF

50 år 1972

2/1	Bo Engström	PD
2/4	Lars Lindkvist	PA/SAAB/L

CVA Storsjömästare

Den 16 september meddelades i CVA:s högtalare att CVAO fotbollslag spelade finalmatch mot "Travet" på Hov-vallen. Det gällde således fotboll och inte simning, men resultatet blev toppen. Östersundsgruppen har för 11-mannafotboll (de hade också 7-manna) ställt upp en vandringsspokal. I år lävde 20 lag om denna.

För att kvalificera lagen spelades serier (alla lag mot alla) i 2 divisioner. CVAO spelade mot 10 lag i division 2 och kom 2:a med 6 segrar, 3 oavgjorda och en förlorad match. (15 p.). "Travet" hade lika mycket, men mål-

skillnaden avgjorde. Därefter spelades utslagsmatcher mellan de 3 bästa i varje division.

Efter 3 segrar var CVAO mästare och pokalvinnare.

Finalen mellan CVAO och "Travet" blev en mycket hård och jämn uppställning, som slutade med 0-0 vid full tid. Lagen fick då sära genom straffar

och där var CVAO bäst. Slog in 6 mot "Travets" 4. CVAO vann alltså med 6-4 och är serievinnare 1971.

CVAO har ett synnerligen aktivt fotbollslag. Både målvakten Lars-Erik Svelander och Gösta Nätfalk berättar om att resultatet uppnåtts genom hård träning och planlagt samspel. Vi vid Åbågen gratulerar Storsjömästarna.

Serietabell division 2

Travet	10	6	3	1	15	-	4	15
CVAO	10	6	3	1	16	-	7	15
NNP	10	6	2	2	25	-	8	14
OP	10	6	2	2	17	-	6	14
LME	10	6	1	3	25	-	12	13
Sandberg & J.	10	4	1	5	16	-	19	9
F4 civila	10	3	1	6	14	-	18	7
Vägbolag	10	2	3	5	11	-	21	7
VINETTA	10	3	0	7	10	-	25	6
ASEA	10	0	5	5	6	-	20	5
Skånska C.	10	1	3	6	6	-	21	5

Slutspel

Frösö kommunal—NNP	2-0
CVAO—Byggnads	3-0
"Travet"—Frösö kommunal	1-0
CVAO—Platzers	3-1
CVAO—"Travet"	6-4

1971 års fotbollskorpmästare i Östersund. Stående från vänster: Gösta Nätfalk, Stig Vesterberg, Kent Hall, Curt Støhli, Rolf Wiklund, Torsten Salomonsen, Boo Hedström (lagledare). Knästående från vänster: Bertil Wiklund, Christer Rolén, Lars Eric Swelander, Jörgen Engström, Bert Andersson, Ivan Borg. Under årets matcher har även deltagit: Jan Olov Bäckström, S.-O. Forsman, B.-E. Olofsson, A. Mattsson, K. I. Karlsson.

Arboga Möte 1971

Den 16—20 juni ordnades ARBOGA MÖTE av stadens turistnämnd. Förutom marknad och förlustelser ordnades en industri- och hantverksutställning i stadens nya bibliotek.

CVA ordnade därvid i en affärslokal vid ingången en utställning av viss flygmateriel som underhålles vid verkstaden. Bland annat visades en motor RM 6B, en genomskuren del av motorn RM 9, modell av markradarstation, väder-robot och vapenmateriel. Bland flygtele var en utvecklingsserie från de klumpiga radio-

rören från 1917 till moderna transistorer och integrerade mikrokretsar. Även en katapultstol för fpl 35 med en fullt flygklädd docka hade ställts upp.

På biblioteksgården hade uppförts en antennmast till 14 m höjd. Denna kröntes i toppen av en roterande fyr. UHF visade en vinge till fpl SK 16.

Utställningen och speciellt CVA:s del väckte berättigat uppseende och på Arboga stads begäran fick den stå kvar hela sommaren. I dag vet allmänheten något mer om CVA.

Också ett Arboga Möte

CVA IF — "BÄSTA FÖRENING"

CVA IF blev 1971 års FFV-mästare i tävlingen om "Bästa förening". Segrande förening erhåller en inteckning i ett ständigt vandrande pris, en miniatyr av vandringspriset samt 500.—.

- De bästa resultaten blev:
1. CVA IF 13 poäng (fotboll 6, rinkbandy 5, skytte 2).
 2. FSK 13 poäng (fotboll 4, rinkbandy 6, skytte 3).
 3. CVM 9 poäng (rinkbandy 3, skytte 6).
 4. GF 9 poäng (fotboll 5, skytte 4).
 5. MZ 7 poäng (fotboll 3, rinkbandy 4).

Standardpoäng räknas i de grenar där minst 5 lag har kommit till start. CVA IF räknas som segrare tack vare fler antal andraplaceringar.

FFV-MÄSTERSKAPEN I FOTBOLL 1971

FFV-mästerskapen i fotboll spelades lördagen den 2.10.71 i Eskilstuna. Arby IP:s och Ektorps IP:s gräsplaner var matcharenor.

Åtta lag var anmälda till kuppen men CBV/TVK och CVM lämnade återbud. Matchtiden var 2x20 minuter. Efter tre spännande matcher stod CVA IF som segrare.

Vägen till seger gick över CTV 5—0, FSK 2—0 och finalen mot GF 3—0.

Direkt efter finalmatchen förrättades prisutdelning av Gd Malmberg. CVA fick mottaga vandringspriset och har nu två inteckningar, den första kom 1969. Spelarna fick medalj och reseur.

Resultatlista:

1. CVA
2. GF
3. FSK
4. MZ
5. CTV
6. CVAO

Pris till bäste man i varje lag delades också ut och bestod av en bordslampa. I CVA:s lag utsågs Conny Fredriksson för sitt säkra försvarsspel vilket bidrog till att inget baklängsmål kunde noteras.

Kost och motion

Socialstyrelsens hälsovårdsupplysningsdelegation (HVUD) bygger upp en särskild organisation för en långsiktig aktivitet kring kost och motion. Aktiviteten vill ändra svenska folkets kost- och motionsvanor, då fel härti orsakar bl. a. hjärt- och kärlsjukdomar — våra nya stora folksjukdomar. Bergtrotlet har hittills mest följt upp de idrottsprestationer som CVA-are, UHF-are, BODA-ister m.fl. gjort. När HVUD:s massmediagrupp kommer med råd kanske också Bergtrotlet skall presentera förslag till kost och motion.

GAR DU UT I NATUREN ELLER
GÄR DU UT INNE?

Birger Ahlin och Jonas Karlsson hälsar nyanställda välkomna till Arboga i stadens rådhus. Fr. v. Kjell Eriksson, Georg Mahrström, Lennart Andersson, fru Elsa Forss, Lennart Forss och Lars-Åke Karlsson.

Varje nyanställd vid CVA blir välkommen av CCVA, som med en bildserie presenterar företaget. Personalchefen Birger Ahlin fortsätter sedan presentationen med att i ord och bild förklara de anställdas förmåner, rättigheter och skyldigheter. Skyddsingenjören talar om skydd i arbetet. Detta avslutas av säkerhetschefen, kaptan Harald Lundholm som meddelar

säkerhetsbestämmelser. Delvis sker detta med ett av HK utarbetat introduktionsprogram. Därefter inbjuder Arboga kommun till ett möte i rådhuset, där stadsfullmäktiges ordförande Jonas Carlsson talar om Arboga, dess historia m. m., varefter allt avslutas med en rundtur med sakkunnig guide.

CVA IF representerades av: Stående fr. v. lagledaren Gunnar Eklund, Conny Fredriksson, Kurt Bergström, Rolf Lööv, Lars Englund, Claes Wennerlund, Lars Olov Antonsson, lagledaren Jan Olov Blomqvist. Sittande fr. v. Karl Gustav Ekman, Sören Arvidsson, Bengt Åke Pålsson, Conny Sirby, Lennart Stjärnström, Anders Persson. Mascot Claes Eklund. På bilden saknas Rolf Edvardsson.

Arbogas Lucia 1971

... är CVA:s Ann Jansson

Blont bombnedslag bland beskrivningar och böcker förd i ljuset. CVA med Bergtroll gratulerar.

Tankar kring nytt lönesystem

Vid en intervju med SF-ordföranden Ingvar Johansson förklarar denne att nästa år kommer CVA:s nu timavlönade personal att få månadslön — om överenskommelse kan erås. För närvarande pågår en förutsättningslös utredning om hur lönen skall sättas.

Ett förslag är att 85—90 % av lönen skall vara fast månadslön, grundad på arbetsvärdering. Resten skall vara en rörlig prestationsdel. Helst vill man heft komma ifrån denna rörliga del, ty det är få arbetstagare som räknar på ackordsvinster.

Fördelarna torde vara att produktionskvaliteten förbättras, ackordssättningen inbesparas och för arbetstagaren blir det en jämn inkomst. Vidare torde inte arbetskapaciteten gå ned och löneglidningen begränsas.

Löneförhandlingarna pågår i samverkan med andra företag inom koncernen.

CVA rekord-fakturerar

Företagsnämnden höll sitt senaste ordinarie sammanträde den 10 december.

En god del av sammanträdet var ägnat åt ekonomi-information, till vilken även suppleanterna kallats. Bokslutet för budgetåret 1970/71 analyserades grundligt och belystes med bilder och diagram. CVA kunde detta år notera en rekord-fakturering av 146,4 mkr mot 99,2 mkr föregående år. Antalet årsanställda var 1.712 mot 1.443 under 1969/70. Resultatet betecknades som gott med godtagbar räntabilitet. Det framhölls emellertid att kostnadsstegringar måste noga övervakas och kompenseras av rationalisering.

Även FFV årsredovisning 1970/71 kommenterades i anslutning till den nyligen publicerade årsberättelsen. Ett sammandrag har utsänts till varje anställd.

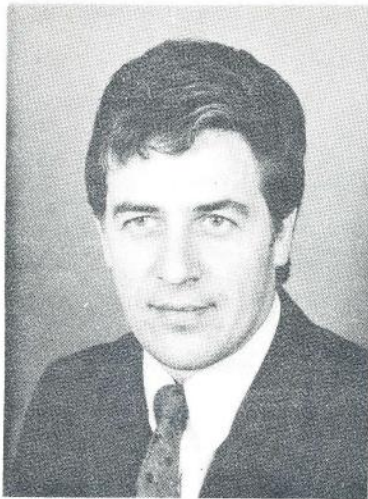
Delårsrapport, omfattande löpande budgetårs (1971/72) första fyra månader, lämnades även. Härav framgick att uppgjord budget väl uppnås.

FFV yttrande till JK genomgicks liksom JK:s färskas beslut om att inga åtgärder anses nödvändiga med anledning av framförda erinringar.

Rapporten om arbetsbeläggningen visade en tillfredsställande prognos. Det framhölls emellertid, att den pågående försvarsutredningens förslag med åtföljande riksdagsbeslut innebär en osäkerhetsfaktor av besvärande art.

Sammanträdet avslutades med de sedvanliga stående informationspunkterna om organisationsändringar, byggnads- och maskininvesteringar samt utbildningsaktiviteterna. Här om kan var och en läsa i protokollet.

På kvällen hade företagsnämnden sin sedvanliga julfest. Därvid utdelade VD Anders Högfeldt nådevedermålet "För nit och redlighet i rikets tjänst" i form av armbandsur till tolv, som uppnått stipulerat antal år. Samtidigt tilldelades driftsassistenten Asthon Fröijdh Hemvärnets förtjänstplakett i silver. Man har tillhört driftvärnet sedan 1949.

FFV:s skyttmästare Ake Dandanel, som utöver driftvärnets mästerskapsteciken i skytte fick HM konungens guldmedalj och 4 vandringspris. Se sid. 15.

Verkmästaren Gunnar Jonsson pensionerades den 31 maj 1971. Se sid. 12.

TACK!

● Hjärtligt tack till alla för all vänlig uppvaktning på min högtidsdag.
INGA GUSTAVSSON

● Ett varmt tack till alla arbetskamrater vid UHF och CVA för uppvaktningen på min 60-årsdag.
ERIC OLSSON

● Mitt varmaste tack för uppvaktningen på min 50-årsdag.
MARIANNE FÖRSHALL

● Ett hjärtligt tack för all vänlig uppvaktning på min 60-årsdag.
GUSTAV ERIKSSON

● För vänlig hägkomst på min 50-årsdag ber jag härmed få framföra mitt hjärtliga tack.
KARL-GUSTAV ANDERSSON

● För vänlig hägkomst under min sjukdomstid och konvalescenstid — mitt varma tack.
HENNING SANDBERG

● Ett hjärtligt tack till mina chefer och arbetskamrater för uppvaktningen på min högtidsdag.
KARL WÖLTER EKSTRAND

● Ett varmt tack för vänlig hägkomst på min födelsedag.
STURE PERSSON

● Ett hjärtligt tack till chefer, arbetskamrater och FCTF för blommor och presenter under min sjukdom och vid min pensionering.
LARS LÜNDGREN, UHF

● Ett hjärtligt tack till chefer och arbetskamrater för den vackra gåvan jag fick mottaga, när jag slutade min anställning vid CVA.
HALVAR HELLQUIST

● Mina chefer, arbetskamrater, SF m. fl. tackas för blommor och den vackra aåvan, jag fick vid min pensionering.
ERIK KARLSSON

● Ett uppriktigt tack till alla för den anda och kamratskap samt för all uppvaktning då jag lämnade CVA med pension.
JOHN GUSTAVSSON

● Hjärtligt tack till alla dem som medverkade på min 60-årsdag.
BRÖR PETERSSON

● För vänlig hägkomst på min 60-årsdag ber jag få framföra mitt varma tack.
KARL ABRAHAMSSON

● Ett hjärtligt tack för visad uppmärksamhet på min 60-årsdag.
RUNE SIRBY

NU
BRINNER
DET
I
VÅR
GRAN
IGEN!

INBJUDER

alla anställda att delta i

VÅR SALONG

Du är välkommen med **egna** konstnärliga alster (målningar, teckningar, foto, textil m. m.). Låt oss få se dina grejor.

Kom till Gyllene Balken någon av dagarna: måndag 10/1 eller 7/1 eller 24/1 kl. 16.30 eller ring Olsson tel. 187, Skoglund tel. 130, Grönberg tel. 724 eller Svensson tel. 572.

I slutet av september visade Färgtrollet tillsammans med Konstfrämjandet i Örebro konstverk på Gyllene Balken. Bland annat fanns där oljemålningar och grafik av Stig Olsson, Örebro, målningar och objekt av Lasse Lundh, Örebro samt grafik av Rodhe, Zuhr, Ljunggren, Rudberg,

Huber, Ullberger, Hatz, Gram, Hillfon, Aulio-Paananen, Zetterberg, Zetterholm, Ehrén. Intresset var gott och personal både vid CVA och UHF köpte en hel del verk.

Sedan har följt utställningar av Håkan Thorsén, Västerås, Jörgen Palle Jensen, Eskilstuna samt Gunda Eriksson. Konstnärerna har åskådliggjort olika konstruktningar och manér. Diskussionerna om tavlorna har helt automatiskt blivit livliga vilket också varit konstföreningens avsikt.

NU ÄR DET DIN TUR
VÄLKOMMEN!

Den fjärde siffran!

Du har måhända upptäckt att en fjärde siffra hakats på Ditt födelsenummer i folkbokföringsnumret. Denna siffra har till uppgift att kontrollera att Ditt "boscapsnummer" är rätt avskrivet. Själv kan Du kolla och räkna fram Din kontrollsiffra på ett enkelt sätt. Några exempel får visa hur det går till.

Herr N har folkbokföringsnummer 251230—931 med kontrollsiffra 7, alltså ser hela numret ut så här 251230—9317

Kontrollen går till så här: Varje siffra multipliceras för sig enligt följande:

2 5 1 2 3 0 9 3 1
2 1 2 1 2 1 2 1 2

4+5+2+2+6+0+1+8+3+2 denna sifferad summeras. Summan blir 33. Närmast **högre** tiotal är 40. Från detta tiotal (40) subtraheras summan av multiplikationsraden, alltså 33. 40—33=7. Siffran 7 är således kontrollsiffran som skrivs efter födelsenumret.

Resuscher

Svenska är ett svårt språk, som kan talas på många sätt. Vissa har onekligen sin tjusning. Många drog ett litet leende då man hörde statsminister Erlanders "re-

suscher". Vet Ni f.ö. att det finns minst 35 olika sätt att stava och uttala sjudet på svenska?

1. CH (chef)	13. RRS (herrsikap)	25. SK (sken)
2. G (generåd)	14. RS (borste)	26. SKI (Nordenskiöld)
3. GE (sergeant)	15. RSCH (marsch)	27. SKJ (skjorta)
4. GI (religiös)	16. RSS (Persson)	28. SSI (passion)
5. I (portion)	17. S (harts)	29. SSJ (hässja)
6. J (jalusi)	18. SC (fascinerande)	30. STG (gästgivare)
7. JE (damejeanne)	19. SCH (manschett)	31. STI (Kristianstad)
8. LS (Holsljunga)	20. SCHI (Rudenschiöld)	32. STJ (stjärna)
9. RC (forcera)	21. SH (sherry)	33. TI (realisation)
10. RDES (gårdesgård)	22. SHI (fashionabel)	34. XI (k+sj-ljud: reflexion)
11. RDS (vårdshus)	23. SI (pension)	35. XI (k+sj-ljud: Växjö)
12. RLS (ungkarls pappa)	24. SJ (sju)	Kan Ni fler?

Detta att vara Redaktör

Alla människor (utom redaktörerna själva) vet som bekant hur en tidning skall redigeras.

Om man tar in skämtbitar, säger folk: O, så larvigt!

Om man inte tar in skämtbitar, säger folk: En sån tråkig tidning!

Om man tar in klipp ur andra tidningar, säger folk: De är för lata för att hitta på något själva!

Om man inte tar in några klipp, heter det att man bara vill se sina egna utgjutelser i tryck!

Om man refuserar insändare, är man feg och begriper ingenting.

Om man tar in insändare, säger folk att man inte har något omdöme.

Säkert säger Du nu, att det här har han knuckt ur en annan tidning, och det har jag också!

Det blev nu så här och tack för mig!
Go' jul! **Ragnar Fredrik**

Reflektera inte längre!

REFLEX — bästa livförsäkringen.

Reflexer säljes till subventionerat pris i mässkiosken.

Pris ex. Bricka 35 öre.

VAD SÄGER LAGEN?

Föraren skall lämna företräde åt fordon från höger.

Måsta är firar UHF 25 år